

42/94

Kontrolní závěr z kontroly "Hospodaření s prostředky kapitoly státního rozpočtu Správa státních hmotných rezerv"

Kontrola byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 1994 pod č. 42/94.

Cílem kontroly bylo prověřit nakládání a hospodaření s objekty skladů mobilizačních rezerv (dále jen "MR") a účelnost použití investičních prostředků v této oblasti v roce 1994.

Kontrola byla zaměřena na dodržování právních předpisů při nakládání s uvedeným majetkem s důrazem na uskutečněné převody práva hospodaření, privatizaci a pronájem objektů právníkem a fyzickým osobám. Užití investičních prostředků nebylo kontrolováno, protože v roce 1994 nebyly z této kapitoly v oblasti MR použity.

Ke dni 30. 4. 1994 byly u Správy státních hmotných rezerv evidovány 624 sklady, úložiště a speciální objekty MR v pořizovací ceně 1 398 839 875 Kč. Kontrolou byl dotčen objem majetku 1 337 115 115 Kč, což představuje asi 96 % této částky.

Kontrolu provedla v období od listopadu 1994 do března 1995 skupina kontrolujících z Odboru obrany, bezpečnosti a veřejné správy, Odboru státních příjmů a Odboru státního rozpočtu a státního závěrečného účtu NKÚ u následujících kontrolovaných osob:

Správa státních hmotných rezerv (dále jen "SSHR"),
Ministerstvo dopravy (dále jen "MD"),
Ministerstvo hospodářství (dále jen "MH"),
Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen "MPO"),
Ministerstvo zdravotnictví (dále jen "MZd"),
Ministerstvo životního prostředí (dále jen "MŽP"),
Centrum medicíny katastrof, Opava, příspěvková organizace zřízená MZd (dále jen "C-MEKA").

Námítky proti kontrolnímu protokolu podaly SSHR, MD, MH, MPO, MŽP a C-MEKA. Bylo o nich rozhodnuto vedoucím skupiny kontrolujících. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách podaly SSHR, MD, MH, MPO a MŽP. O odvoláních rozhodlo usneseními Kolegium NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém XVIII. zasedání dne 11. září 1995

schválilo usnesením č. 5/XVIII/95 kontrolní závěr v tomto znění:

V roce 1991 ústřední orgány státní správy jako zkladatelé státních podniků umožnily převedení nemovitého majetku státu náležejícího do oblasti MR na jiné osoby. Např. bývalé Ministerstvo pro hospodářskou politiku a rozvoj ČR (dále jen "MHPR ČR", nepřímý předchůdce MD) převedlo na jiný právní subjekt dva pozemky o výměře celkem 30 493 m². V působnosti bývalého Ministerstva průmyslu ČR (předchůdce MPO) byl

v roce 1991 zprivatizován 51 sklad MR v celkové hodnotě 68 153 600 Kčs.

Následně k nakládání s majetkem MR dotčeným privatizací přijala vláda ČR usnesení ze dne 8. 1. 1992 č. 13, o zajištění ochraňovatelských funkcí u majetku státních hmotných a mobilizačních rezerv a majetku civilní obrany a branné výchovy. Uložila ministrům a vedoucím ostatních ústředních orgánů zajistit vyjmutí majetku MR z privatizace a jeho převedení na zakladatele.

Kontrolou bylo zjištěno, že některé ústřední orgány státní správy nepostupovaly v souladu s tímto usnesením. Bývalé MHPR ČR v roce 1992 připustilo privatizaci 3 skladů MR v celkové hodnotě 1 857 147 Kčs a MPO 19 skladů MR v celkové hodnotě 10 426 100 Kčs.

Majetek MR se takto v průběhu privatizace snížil nejméně o 80 436 847 Kčs. MD a MPO vedou jednání o jeho případném vrácení.

Další postup při převodu majetku MR stanovila vláda ČR usnesením ze dne 6. 10. 1993 č. 568, o dalším postupu při privatizaci podle zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, a zákona České národní rady č. 171/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodu majetku státu na jiné osoby a o Fondu národního majetku České republiky, kde mj. rozhodla převést právo hospodaření k zásobám MR, skladům a majetkovým podílům státu na skladech MR na SSHR. Dále usnesením vlády ČR ze dne 7. 9. 1994 č. 489, k aktualizaci seznamu subjektů hospodářské mobilizace a převodu práva hospodaření s majetkem mobilizačních rezerv, bylo uloženo členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy převést do 31. 12. 1995 právo hospodaření s majetkem MR na SSHR. Z celkového počtu 624 evidovaných skladů, úložišť a speciálních objektů MR převzala SSHR do doby kontroly právo hospodaření k 33 objektům v pořizovací ceně celkem 59 784 655 Kč.

U kontrolovaných osob bylo zjištěno porušení následujících právních předpisů:

1. Vyhlašku FMF č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem, ve znění pozdějších předpisů, a to

a) ustanovení § 6, kde je mj. uvedeno:

"Organizace jsou povinny hospodařit s národním majetkem s péčí řádného hospodáře ...",

porušily SSHR, MH a C-MEKA.

SSHR ve všech kontrolovaných případech nesjednala ke smlouvám o nájmu nebytových prostor ceny

služeb spojených s užíváním (např. vytápění v Lito-myšli, spotřeba elektrické energie v Humpolci, užívání vysokozdvizných vozíků v Tehovci).

MH nesjednalo ceny služeb spojených s užíváním nebytových prostor objektů ve skladech v Říčanech, Litovli, Chocenicích, Chlumci a Bystřici u Benešova.

C-MEKA nesjednalo ceny služeb spojených s užíváním nebytových prostor k asi 72 % kontrolovaných smluv o nájmu (ve 12 případech);

b) ustanovení § 6 písm. a), kde je mj. uvedeno:

"Organizace jsou povinny hospodařit s národním majetkem s péčí řádného hospodáře. Jsou povinny zejména:

a) národní majetek zjistit, sepsat, ocenit, pokud není stanoveno jinak a vést v předepsané evidenci ...",

porušily MD a MPO.

MD nedoložilo majetkoprávní vztah k objektům v Děčíně a Ostravě.

MPO nedoložilo doklady prokazující výši ceny pořízení nemovitých věcí a doklady osvědčující majetkoprávní vztah k objektům převzatým od státních podniků Dental, Pramet, Zeveta a Ostroj;

c) ustanovení § 6 písm. e), kde je mj. uvedeno:

"Organizace jsou povinny hospodařit s národním majetkem s péčí řádného hospodáře. Jsou povinny zejména: ...

e) využívat právní prostředky k ochraně národního majetku, chránit právo hospodaření s národním majetkem proti neoprávněným zásahům, včas uplatňovat právo na náhradu škody proti těm, kteří za škodu odpovídají, a uplatňovat právo na vydání neoprávněného majetkového prospěchu proti tomu, kdo jej na úkor organizace získal.",

porušilo C-MEKA.

C-MEKA jako pronajímatel nekontrolovalo plnění nájemního vztahu. Nezabránilo provedení stavebních úprav ve skladu v Příboře, kterými byl změněn způsob užívání stavby na objekt k výrobní činnosti, a neoprávněnému využívání skladových prostor v tomto areálu nad smluvený rozsah;

d) ustanovení § 9 odst. 1 a 3, kde je mj. uvedeno:

"Organizace může přenechat smlouvou k dočasnému užívání ... věci, které dočasně nepotřebuje k plnění svých úkolů."

"Smlouva o přenechání národního majetku k dočasnému užívání ... musí mít písemnou formu a musí obsahovat určení majetku, který má být přenechán k dočasnému užívání, určení způsobu a doby užívání, ustanovení o výši úplaty, dohodu o udržování majetku a možnost odstoupit od smlouvy, zjistili-li organizace, že národní majetek je užíván v roz-

poru s uzavřenou smlouvou nebo bude-li organizace věc potřebovat pro plnění svých úkolů.",

porušilo MD.

MD neuzavřelo smlouvy o nájmu nádrží na pohonné hmoty (PHM), jež v 32 zjištěných případech přenechalo k užívání výkonným jednotkám státní organizace České dráhy;

e) ustanovení § 13 odst. 2, kde je mj. uvedeno:

"Jde-li o převod práva hospodaření s národním majetkem z oboru působnosti jednoho ústředního orgánu státní správy do oboru působnosti jiného ústředního orgánu státní správy, vydá opatření o převodu práva hospodaření s národním majetkem ústřední orgán, z jehož oboru působnosti se právo hospodaření s národním majetkem převádí, v dohodě s druhým ústředním orgánem státní správy ...",

porušilo MH.

MH při převodu práva hospodaření k majetku MR ze státních podniků SPT TELECOM a Správa radio-komunikací Praha na SSHR nevydalo opatření v dohodě s tímto přebírajícím orgánem;

f) ustanovení § 15 odst. 2, kde je uvedeno:

"Je-li dlužník v prodlení s placením dluhu, je organizace povinna vyúčtovat a vymáhat stanovené úroky z prodlení nebo stanovený poplatek z prodlení, pokud není stanoveno právním předpisem jinak.",

porušily MH a C-MEKA.

MH jako pronajímatel nevyúčtovalo a nevymáhalo dlužné nájemné a příslušné sankce. Ke dni 15. 2. 1995 činila dlužná částka nájemného celkem 67 908 Kč.

C-MEKA nevymáhalo dlužné nájemné, nevyúčtovalo a nevymáhalo příslušné sankce. Ke dni 20. 1. 1995 činila dlužná částka nájemného celkem 240 909 Kč.

2. Zákon č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, a to

ustanovení § 2, kde je uvedeno:

"S prostory uvedenými v § 1 (dále jen 'nebytové prostory') nakládají jejich vlastníci, popřípadě ti, kteří vykonávají právo hospodaření (dále jen 'pronajímatel').",

porušily MD, MH, MPO a MŽP.

Uvedená ministerstva uzavřela smlouvy o nájmu nebytových prostor, i když neměla k těmto prostorám právo hospodaření.

3. Zákon č. 548/1992 Sb., o některých dalších opatřeních v soustavě ústředních orgánů státní správy České republiky a o zřízení Kanceláře prezidenta České republiky, a to

ustanovení čl. I. odst. 4, kde je mj. uvedeno:

"O přechodu práv a povinností ... uzavřou ministerstva hospodářství a dopravy dohodu, kterou mezi sebou blíže vymezí tato práva a povinnosti ...",

porušilo MH.

MH nedoložilo uzavřenou dohodou převod práva hospodaření k majetku MR při převedení organizační složky Správa pro dopravu do rezortu MD.

4. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, a to

a) ustanovení § 2, kde je uvedeno:

"Účetní jednotky účtují v soustavě podvojného nebo jednoduchého účetnictví o stavu a pohybu majetku a závazků, o rozdílu majetku a závazků, o nákladech a výnosech nebo výdajích a příjmech a o výsledku hospodaření (předmět účetnictví), použití příslušné účetní soustavy účetními jednotkami stanoví zákon.",

porušily MD a MPO.

Tato ministerstva neúčtovala o majetku (skladech, úložištích a pozemcích), k němuž převzala právo hospodaření;

b) ustanovení § 7 odst. 1 a 2, kde je mj. uvedeno:

"Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně ..."

"Účetnictví účetní jednotky je úplné, jestliže účetní jednotka zaúčtovala všechny účetní případy týkající se účetního období.",

porušilo C-MEKA.

C-MEKA neúčtovalo v účetním období roku 1993 o pozemcích, budovách, halách a stavbách, ke kterým 1. 1. 1993 převzalo právo hospodaření;

c) ustanovení § 7 odst. 2, kde je uvedeno:

"Účetnictví účetní jednotky je úplné, jestliže účetní jednotka zaúčtovala všechny účetní případy týkající se účetního období.",

ustanovení § 12 odst. 2, kde je uvedeno:

"Účetní zápisy provádějí účetní jednotky srozumitelně, přehledně a způsobem zaručujícím jejich trvanlivost.",

ustanovení § 30 odst. 3, kde je uvedeno:

"Inventarizační rozdíly vyúčtují účetní jednotky do

účetního období, za které se inventarizací ověřuje stav majetku a závazků.",

porušila SSHR.

SSHR v účetním období roku 1994 neúčtovala o pohledávkách za nájemné skladů. Zároveň do účetnictví nezahrnula veškerý hmotný investiční majetek (dále jen "HIM"), např. sklady v Rokycanech a Žatci, a některé účetní zápisy o zaúčtování HIM provedla tužkou (např. o objektech v Čelákovcích, Břidličné, Letohradu). Dále SSHR do účetního období roku 1994 nevyúčtovala inventarizační rozdíly zjištěné inventurou HIM v roce 1994 v celkové výši 3 786 919 Kč.

Shrnutí:

Z kontrolních zjištění vyplývá:

1. Převodu práva hospodaření s majetkem MR není věnována ze strany ústředních orgánů státní správy dostatečná pozornost. V četných případech není o předmětném majetku účtováno a není inventarizován. Převáděné objekty nejsou vždy řádně doloženy technickou dokumentací a doklady osvědčujícími vlastnictví státu.
2. Majetek MR není potřebným způsobem chráněn. Zejména v případě, když je sklad umístěn v nově vzniklé obchodní společnosti, se kterou není příslušným ústředním orgánem uzavřena smlouva o ochraňování.
3. Ústřední orgány uzavíraly smlouvy o nájmu majetku, aniž by k němu měly právo hospodaření. Nájemci v řadě případů bez postihů nájemní smlouvy nedodržovali, plnění smluv nebylo ze strany pronajímatelů kontrolováno.
4. Při sjednávání nájemného z pronajatých nebytových prostor nebylo v některých případech dostatečně dbáno, aby pronajímatelé (ústřední orgány státní správy) dosahovali maximálních příjmů státního rozpočtu. Nájemné bylo v řadě případů dohodnuto neodůvodněně relativně nízké.
5. Dosavadní financování oblasti MR z rozpočtových kapitol Správa státních hmotných rezerv, Ministerstvo hospodářství a Všeobecná pokladní správa by mělo být nahrazeno financováním z jedné kapitoly - Správa státních hmotných rezerv, kde je i nyní soustředěna celá příjmová část.
6. V oblasti legislativy není postižena změna vztahů ústředních orgánů státní správy k organizacím plnícím ochraňovatelskou funkci.

V souladu s plánem kontrolní činnosti NKÚ kontrolní závěr vypracoval člen Úřadu Ing. Ladislav Zeman.